

Arkivex.

BOHUSLÄN

Munkedals- bygd

Nr 1

1990

Årg. 21

MUNKEDALS HEMBYGDS- OCH FORNMINNESFÖRENING

GAMLA BRUKET

En av de äldsta bostäderna i Munkedal

Foto: Arne W. Carlson

Julbasar och Luciafirande 1989

Första skyltsöndagen, 3 december 1989, deltog hembygdsföreningen i det allmänna utbudet genom att anordna en basar i muséet. Här fick barnen tillfälle att leka kring en julgran med levande ljus, något som inte är så vanligt i våra dagar. Uppskattad lekledare var Anki Savik. Tomten kom också på besök och delade ut gottepåsar. Bertil och Helge understödde sången med dragspelsmusik. För de vuxna fanns utställningar, lotterier, servering av glögg och kaffe m m. Maja Hagberg visade sina omtalade prydnadssaker i gips och Gunilla Karlsson utställde sina skickligt utförda halmarbeten. Tillställningen blev mycket lyckad och det är länge sedan vi hade så många besökare i muséet. Följande vecka firade syföreningen Lucia med en liten intern fest. Cathrin, 9 år, var lucia och hon hade givetvis uppvaktande tärnor med sig. Även en liten stjärngosse deltog. Ivan Carlsson stod för den musikaliska bakgrunden. Med detta möte avslutades föreningens verksamhet 1989.

Y.C.

TRÄVAROR - BYGGNADSMATERIAL - JÄRNVAROR

Numera
lördagsöppet
9-13

SOHLBERG
B O L A G E N

BYGGKÖP

MUNKEDAL

☎ 0524-105 10

Torpinventering i Foss socken

Ordet "torpinventering" väcker anklang och intresse hos många människor. När man talar om att man arbetar med torpinventering får man oftast många intressanta kommentarer och frågor:

"...det var intressant...berätta om den här platsen...Jag har alltid funderat på hur gammalt det här stället är och vem som har bott här förut...har hört talas om xx-torpet, undrar var det egentligen låg...undrar hur det såg ut här för hundra år sedan...osv."

För att nu och i framtiden kunna svara på sådana frågor har Munkedals Hembygdsförening startat en omfattande byggnadsinventering, populärt kallad torpinventering.

Inventeringen kommer att omfatta gamla gårdar och torp samt andra äldre byggnader. En riktlinje är byggnader äldre än ca år 1910. Med byggnader avses både nu befintliga och sådana som numera bara finns fragment kvar av. I bland finns det inget alls kvar men man vet kanske ändå den ungefärliga platsen för dess placering.

Även sådant som inte är hus kan inventeras t ex fördämningar, murar, vägar, broar och fornminnen (fornminnen är dock något som inte direkt prioriteras eftersom de redan finns ganska väl inventerade). En annan företeelse som kommer att ingå är naturnamn som oftast bara finns i folkmun. Kan man dessutom få reda på hur namnet har uppstått är det givetvis av extra stort intresse.

Detta är således ett stort projekt som nu har dragits i gång. Det behövs förstås många goda krafter för att kunna lyckas med detta. För närvarande ingår följande personer på ett eller annat sätt i projektgruppen:

Lars Ahlberg, Elvy Andersson, Sverker Balksten, Leif Berg, Alfred Carlsson, Anna och Georg Claesson, Lars Flodstrand, Sigvard Hermansson, Ragnar Hildinge, Gerhard Johansson, Erik Karlsson, Yngve Carlsson, Mats Kristensson, Rune Marberg, Helge Melin och Ragnar Wärme. Som projektledare står Sverker Balksten.

Under hösten och vintern har en mindre grupp arbetat fram riktlinjer för hur arbetet skall gå till. Det verkliga inventeringsarbetet startade på allvar i slutet av mars och skall pågå i ca två år.

Arbetet är geografiskt avgränsat till Foss socken. Det utföres hemmansvis så att det finns utsedda en eller ett par personer ur projektgruppen som skall inventera ett visst hemman.

Det finns ca 85 hemman i Foss socken. För vart och ett av dessa hemman har det tagits fram ett kartblad som är en kopia från 1934 års ekonomiska karta. På dessa blad (i A4 eller A3) skall alla inventerade objekt märkas ut enligt ett visst system. I många fall kommer mera detaljerade kartskisser och byggnadsskisser att upprättas. Skisserna kan också kompletteras med foton nytagna eller gamla. De gamla foton är givetvis av extra stort värde. Inventerarna kommer därför att försöka låna (eller få) kort som de sedan kopierar med länsmuséets hjälp. Det finns också foton i olika fotosamlingar som kan vara till hjälp.

För de olika husen kommer det givetvis att samlas in så många uppgifter som möjligt, såsom husens utseende, konstruktion, färg, mått, byggnadsår, rivningsår, vem som har låtit bygga huset och vilka som har bott där. En viktig del i inventeringen är att få reda på uppgifter som ger liv åt ställena. Vad gjorde de människor som bodde där? Det kommer att skrivas om intressanta och vardagliga händelser. Ibland kan man få tag på gamla räkenskaper från gårdarna som kan ge en hel del av intresse lika väl som gamla brev.

Inventeringsarbetet kommer att vara en kombination av att leta i arkivhandlingar t ex gamla kartor, husförhörslängder, mantalslängder etc — och att knacka dörr. Det är av yttersta vikt att intervjua de äldre människorna som fortfarande minns något av det gamla. Vi är mycket sent ute, tyvärr alltför sent ute — men bättre sent än aldrig.

Resultatet av inventeringen kommer i detta första steg att utgöras av en samling A4-pärmar på Hembygdsmuséet, vilka innehåller en uppdelning på hemman. För varje hemman och där under liggande enheter kommer det att finnas kartor, skisser, beskrivningar över byggnaderna och i varierande omfattning uppgifter om innevänarna, samt kanske också foton.

Stengrunder kommer att märkas ut med namnet på stället (om markägarna så tillåter).

En eventuell publicering av material får bli en senare fråga som ännu inte har diskuterats. Det handlar ju då om ekonomi. Någon form av vidare information är givetvis viktig. Kanske kan materialet på något sätt nå skolan. Det är ju viktigt att de yngre generationerna bibringas någon kunskap om sin nära omgivningens historia...

Sverker Balksten

Presenter för hela familjen

STORT SORTIMENT AV
Leksaker, barnböcker, pappersvaror

MANUKTUR:

Garner, tyger

PORSLIN:

Arthur Hansson

*Munkedals
Parfym*

Stationsvägen 24
455 00 MUNKEDAL
Tel: 0524-102 08

Bilder från Gamla Bruket

Gamla Bruket, Bruksvägen 62 och 64, beläget i Munkedals AB:s omedelbara närhet, är nu den enda bevarade bruksmiljön i Bohuslän. Området klassas som värnande av riksintresse för kulturmiljövården. Sedan några år tillbaka har det varit Hembygdsföreningens uppgift att förvalta och underhålla dessa kulturhistoriskt viktiga byggnader. Med hjälp av statliga byggnadsvårdsmedel och — inte minst — frivillig arbetskraft kunde sålunda föreningen hösten 1989 lägga om den värst ankomna takhalvan på 62:an. Under 1990 planeras att även åtgärda den resterande delen av yttertaket.

I Bruket har det bott många människor under årens lopp. Vi presenterar här ett litet bildsvep från gångna tider. Fotograf om inte annat anges är Selma Sahlberg.

Från vänster ser vi Maria och Carl Jansson, som står på gångbron över bäcken. Därefter deras dotter Ester Jansson. Vidare Anna Brink med dottern Rut på armen. Längst till höger två syskon, Ingrid och Nils. Bilden troligen från 1911.

Signe Johansson, sömmerska.

Efter rasen 1926. Kvinnan till vänster på bilden är Terese Johansson, även hon sömmerska.

Carl och Maria Jansson.

På 60-talet bodde en del grekiska gästarbetare i Gamla Bruket. Här står en av dem, en ung fru som hette Chrisantis, på trappan tillsammans med Ester Jansson (1884—1989).

Okänd fotograf.

WINBLADS Eftr
Blomsterhandel

Stationsvägen 20
Tel. 101 00, Munkedal

HÄRVÅRD

SKÖNHET

SOL

Harriet's
Salong & Parfymeri

Tel. 0524 - 104 86

MEDLEM I SVENSKA FRISÖRFÖRENINGEN

Ungdomsmötet 1908. (Fotot erhållet av Erik Mattsson)

Ungdomsmöte i Munkedal år 1908

Vid midsommartid år 1908 hölls ett uppmärksammat sommarting i Munkedal. Platsen var Skansen, dvs på den plats, där nuvarande folkparken och idrottsplatsen finns. Platsen hade förhyrts av undertecknads farfar, som då ägde området.

Under de två dagar festen varade besöktes den av ca 3.000 personer, många av dem nationalklädda. De kom strömmande från olika delar av länet med båt till Saltkällan eller Hamnen och därifrån med den s k Decauvillebanan till platsen, en del kom med hästskjuts eller kom gående. En ungdomsrörelse av nykterhetskaraktär, Bohusläns Ungdomsförbund, stod som arrangör. Mötesbyrån var inrymd i den Johanssonska fastigheten.

Hälsningstalet hölls av Dir Albert Carlander, vari han betonade att vår ungdom har vackra ideal att samlas kring i förtröstan på Gud, varefter man sjöng psalmen "Vår Gud är oss en väldig borg". Det upplystes att Landshövding Lagerbring hade sänt en hälsning och han beklagade att han inte hade tillfälle att själva närvara.

Redaktör Enderstedt från Borås höll ett föredrag över ämnet "Glädje utan alkohol". Han underströk att ungdomen i nykterhetsfrågan borde sätta in all kraft och hänförelse. Därefter kom Rektor Ahlström från Grebbestads

folkhögskola med sina i nationaldräkt klädda elever och dansade under Klas Erikssons ledning kring den för festen resta majstången. Vid festplatsen, där bästa ordning var rådande, utvecklade sig under den vackra aftonen ett livligt och glatt folkliv med skratt och glam, sades det i de olika referaten. Rektor Ahlström höll i en paus tal om Bohuslän, då han skildrade landskapets goda tillgång av hällristningar, forngravar etc, vilket skulle bevisa att bebyggelsen i Bohuslän tog fart just där mycket tidigt.

Bohusskalden Fredrik Nycander besteg talarstolen och läste egna dikter, bl a "Vikens söner", "Bohuslänningarne", "Vårt språk". Därefter spelade musiken "Sveriges fana".

PÅ MIDSOMMARDAGENS MORGON GJORDE 1.000 FESTDELTAGARE EN UTMARSCH TILL KASERNA

Halv sex på morgonen marscherade man den en halv mil långa vägen med musik i tåten för att hedra 20-årsminnet av Pontus Wikners död. På Kaserna hölls föredrag av Redaktör Enderstedt och Kyrkoherde Albin Holm. Båda berörde i sina tal Wikners ädla personlighet och livsgärning och talen hölls från den plats i den kluvna asken som Wikner under sin uppväxttid med förkärlek plögade uppsöka för att där i lugn och ro få tänka och dikta. Klockan åtta på morgonen började hemmarschen i den skogia och vackra nejden.

På festplatsen höll Kyrkoherde Holm en predikan, som, sades det, vitt skilde sig från den brukliga. Professor Pfannenstill från Lund höll därefter ett innehållsrikt och manande föredrag över ämnet "Ungdomstiden — en arbetstid" varefter Länsjägmästare O.A. Beer höll föredrag i kåserande form över ämnet "Sverige — skogslandet". Dessa anföranden hälsades med livliga applåder.

"Framtidsjordbrukets medel och kraft" var ämnet för nästa föredrag framfört av Rektor Nils Larsson i Dala. Han ansåg, att den svenske bonden köpte för mycket foder från utrikes orter i stället för att använda behövt och lämpligare foder från den egna gården. Därefter gick Rektor Larsson över till att tala om "Märkesmän i modern svensk litteratur".

Folklekar och danser påbörjades därpå på dansbanan av en del i bohusdräkten klädda folkhögskoleelver från Grebbestad. Det utfördes med hastighet och kläm samt åsågs med syn- och hörbart intresse av 4.000—5.000 åskådare.

På mötesbyrån (se bilden) anordnade "Konstfliten" i Göteborg en utställning. Bl a var två bohusdräkter utställda, en kvinnlig och en manlig, vilka uppgavs vara de äkta och riktiga, ehuru ej så färggranna och klädsamma man tidigare vant sig att beskåda.

Vid mötet anordnades det idrottstävlingar, helt visst de allra första i Munkedals historia. En vänskapsmatch i fotboll spelades mellan lag från Lysekil och Uddevalla. Därefter tävlades det i löpning 3.500 meter; Festplatsen—Munkedals station och åter som Hjalmar Olsson från Odin i Uddevalla vann

på 13 minuter och 12 sekunder; i löpning 100 meter som Rönqvist Örgryte IS i Göteborg vann på 13,4 sekunder; 400 meter vann T Adrians från Odin på 53,4; spjutkastning av K Larsson IFK Uddevalla 57,70 meter och höjdhopp av Wilhelm Fast från ÖIS på 164 cm (Wilhelm Fast är fortfarande i livet. Han fyllde 100 år den 2 januari).

Man ägnade sig också åt duell- och insatsskjutning. Skytte har förekommit tidigare i Munkedal. De äldsta skytteföreningarna är säkerligen 100 år. Sålunda samlades 20 deltagare på skyttegilletts skjutbana redan kl 8 på morgonen. O. Andrén från Häby och Sköldén blev mästare på 23 poäng medan J.R. Olsson och Didriksson uppnådde 20 p och J. Ödman 19 p.

Vid årsmötet med Bohusläns Ungdomsförbund, diskuterades huruvida även icke-absolutister skulle få tillträde till förbundet. Efter ett livligt meningsutbyte beslöts att även icke-absolutister skulle kunna få ansluta sig till förbundet men då skulle de vara "av allmänt syftsmål besjälade medlemmar". Till styrelseledamöter valdes Rektor Ahlström, Grebbestad, Ernst Grundberg, Arthur Sjögren och Viktor Lindqvist från Munkedal; vidare C.E. Hansson, Nösund, A.B. Ahrne, Malmön, G.A. Almqvist, Hunnebostrand. Till revisorer valdes Hildebrand Wilén, Oskar Ågren och Herbert Nilsson, alla från Munkedal.

Rektor Ahlström avslutade mötet med ett högstämt tal till ungdomen i det att han i vårt land hade mycket att tacka ungdomen för att vi idag har vår frihet. Han tackade alla medverkande för att festligheterna hade skötts på ett föredömligt sätt, i en vacker natur under strålände sol och gynnsammaste väder. Han utbringade ett leve för hembygden och för Bohuslän. Unisont sjöngs "Vårt land". Därmed var det tredje allmänna ungdomsmötet avslutat.

Gunnar Dahlqvist

Gynna våra
annonsörer,
de gynna oss

Vi ställer upp för dig med
Redovisning - Bokslut - Deklarationer - Datatjänster
Bolagsbildningar - Administrativa rutiner.

AhL Redovisningsbyrå AB
Stationsvägen 6, 455 00 Munkedal, Tel. 0524-126 00

Vi ställer upp för dej!

*... SOM SKA SÄLJA ELLER
KÖPA HUS!*

Vi utför dessutom:

<i>Boutredningar</i>	– <i>Bouppteckningar, Arvskiften</i>
<i>Gåvotransaktioner</i>	– <i>Äktenskapsförord, Gåvobrev</i>
<i>Fastighetsförsälj.</i>	– <i>Köpehandlingar mm</i>
<i>Auktioner</i>	– <i>Såväl officiella som inbördes</i>
<i>testamente, arrende och servitutsavtal mm mm</i>	

SVENSK FASTIGHETSFORMEDLING *Olle Silverén*

TEL. 0524 120 50

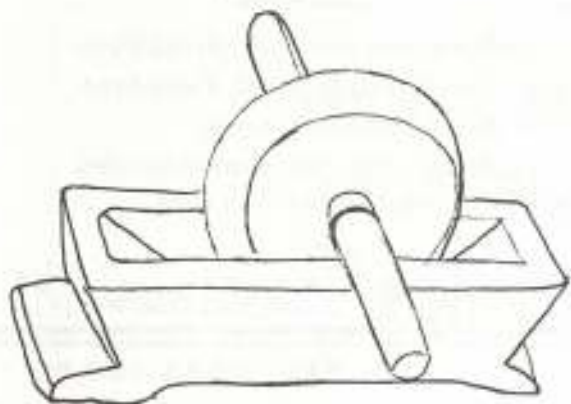
Om kläder, seder och bruk i mellersta Bohuslän

I ett hem under slutet av 1980 och fram till 1920-talet var det brukligt att folk använde tidningar på matbordet när man åt. Tidningarna lades så, att man vek upp en ny sida varje gång man åt. På bordet under högtidliga tillfällen lade man på dukar av damast. Kaffet malde vi i en kvarn med vev, eller på andra ställen fanns kaffekvarn fastskruvad i väggen. Men ännu vid denna tid fanns kaffemalare som på teckningen nedan, gjord helt av trä. Det var ett trästycke urgrävt så att ett runt hjul fördes fram och åter. Vilde man ha kaffet riktigt finmalet, fick man mala länge.

Förr i världen hade "töserna" Byxholkar. Sen kom mameluckerna, en benämning på de vida, öppna byxorna, i södra Bohuslän kallades de för pantalonger eller kalsonger. Ibland var dessa försedda med en lucka där bak, ifall man blev "nödig".

Underkjol till kvinnorna benämndes allmänt för "stubb". Den kunde vara i tjockt tyg eller stickad. De sades vara varma. Men vita tunna underkjolar fanns också i bomull och med spetsar och broderier. Ibland kunde fruntimren ha flera lager underkjolar på sig. Gamla eller omoderna kläder, kastades direkt inte, de kunde användas till mattor. Och efter de vävts till mattor, kunde man säga till varandra: "De' va' dennes byxor å de va' dennes kjol." Det kunde heta: "Å, vad roligt det var, när jag bar den klänningen. Och se där, där är ju den blusen jag hade på mig när jag träffade min fästman."

Under kriget gjorde man ofta kaffe själv. Man rostade vetekli och blandade i lite sirap, när det var färdigt. För att få en bra färg på "kaffet" kunde man blanda i lite Cikoria, men av det kunde det bli en fråk smak, om man hade i för mycket. Hos handlanden Arthur Hansson i Munkedal lär ha funnits 15 till 20 sorters kaffe. Ett av de bättre kvalitéerna kostade 1,25 per kilo!

Gammaldags kaffekvarn från Bohuslän.

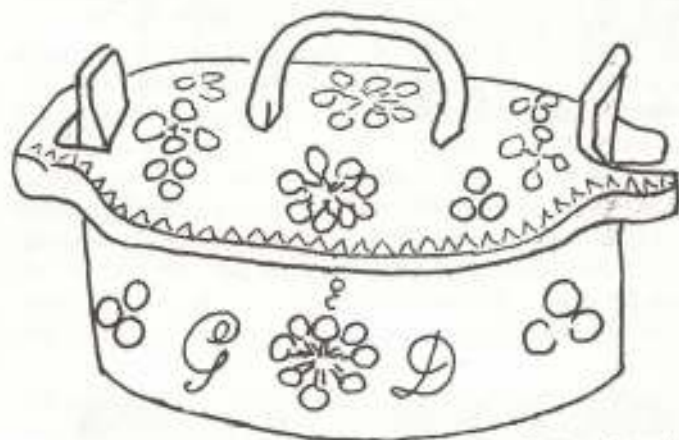
När man gick och handlade hade man oftast en spånkorg med breda handtag. Man kunde använda dessa korgar rätt länge, men när de blev gamla och slitna fick man passa sig, botten kunde gå sönder, och då kom varorna i korgen ut på marken.

Så hade man ett annat redskap som kallades för tina. Den var mest användbar att ha mat i. Ett äldre namn på en sådan sak var "svepäska".

SKOBEKLÄDNAD

För länge sedan fanns skomakare som vandrade runt i gårdarna och tillverkade skodon och läderstövlar. Han stannade oftast ett par veckor i taget och då hann han med att förse samtliga familjemedlemmar med små och större fotbeklädningar. Mestadels var det knäppkängor och till dessa fanns en liten "tingest", en knäppare som man stack genom hålen och drog i genom "knäppen". Det var besvärligare att göra sådant för "hand". Men så tillverkades också skor i läder, med läderremmar, som skosnören. Männen fick i vardagslag gå i stövlar, nutidens gummistövlar fanns inte. Och så användes oftast träskor, både för barn och vuxna. Innetofflor tillverkades av filt.

A.C.

Knäppetina från Bohuslän

Original från sekelskiftet

Han kallades i allmänhet för "Drypen" eller "Dryben" i vardagsmål. Namnet fick han genom att en gång i ett tidigare skede, ägt ett torp någonstans i Kville-trakten. Senare i sitt liv, lär han ha bosatt sig i gränsen Svarteborg—Håby och där haft en bostad både över och under jord, mest under. Där fanns också plats för en gris och några höns, allt i ett. Hans största nöje var, att vandra runt i gårdarna. Han blev därvid trakterad med vad som fanns och "Drypen" satte värde på detta.

Han hade både ko och gris och dessa fingo utstå lidanden som trotsar all beskrivning. Sin gris hade han bundit fast med en klave och djuret levde av svältkost. Fick denne mat, så var det bra, fick han inget så fick det också gå. Grisen var omkring sju år gammal. Och kon mådde inte bättre! När inte kon fick mat, kunde hon inte lämna någon mjölk heller.

Så kom då rallarna, som byggde bohusbanan. Det blev liv och rörelse på flera platser utmed den tilltänkta banan. "Drypen" fick kontakt med rallarna. Dom tyckte han var trevlig och gemytlig att ha att göra med. Någa av rallarna tog en dag till att besöka "Drypen" i hans bostad men fann den föga tilltalande. Mest tyckte de, att djuren hade det dåligt. De överlade sins emellan, att en dag när "Drypen" var ute på vandring, gå till den dåligt skötta hus- och ladugården, för att avliva grisen. De avlivade grisen på ett smärtfritt sätt, tappade av blodet men lät svinkroppen ligga. När "Drypen" kom hem fick han se vad som hänt. Där låg hans sju år gamla gris stendöd! Han lyckades emellertid att släpa griskadavret in i något utrymme som skulle föreställa kök och hängde upp den döda grisen på en krok i en takbjälke. När han blev hungrig skar han ett stycke av grisen och lät sig väl smaka. Givetvis var det rallarna som fick skulden för illdådet mot grisen, men han tröstade sig med att fläsket kom väl till pass. Han låtsade aldrig för rallarna vad som hade hänt och givetvis tänkte nog de, att nu får dom väl förebråelser för mordgärningen, men det kom aldrig på tal. Så länge järnvägsbygget pågick utmed sträckningen kom "Drypen" titt och tätt och hälsade på, men så drog sig rallarna längre norr ut och avståndet blev för stort. Men mellan Hällevadsholm och Rabbalshede var "Drypen" närvarande och till och med skaffade "Drypen" brännvin på något ställe som han levererade rallarna. Vid ett tillfälle de träffade "Drypen", tyckte rallarna att "Drypen" var ett alltför simpelt namn för denne, de döpte om honom till "Dreyfus". "Drypen" blev påfallande stolt över det nya namnet och använde det i fortsättningen.

En gång fick "Drypen" en idé, att han borde anställa en hushållerska, men när hon kom till rucklet där "Drypen" bodde, blev hon förskräckt och flydde därifrån. Och "Dreyfus" fick bli allena resten av sitt liv. Han hann ända så långt i sin levnads höst, att han fick se de första tågen rulla på bohusbanan. Det var nog ett stort ögonblick i "Dreyfus" liv.

A.C.

Välkommen till oss

JOHANSSONS Munkedal

Strömstadsväg. 9
0524/100 29, 101 58
Anna-Lena och Reine

*Stor sortering
i mattor och tapeter*

Strömstadsvägen 11

MUNKEDAL
0524/111 42-40

GOLV-TJÄNST

Vad hände det året?

FÖR SEXTIO ÅR TILLBAKA, 1930.

- Den svenska drottningen Viktoria, Gustaf V:s maka avled i Italien. Hon var född den 7 augusti 1862.
- På våren 1930 gick sexton av landets pappersbruk i strejk.
- Kooperativa förbundet öppnar en ny affär i Munkedal vid stationssamhället och byggnaden kostade 60.000 kronor i uppförande.
- Polarforsarna Strindberg, Fraenkel och Andrée hittas i polarisen sommaren 1930 och forslas till Sverige. De tre männen hade i ballong kommit till Hvitön, nära Spetsbergen, där de hittades. Liken var väl behållna eftersom de legat fastfrusna i isen.

FÖR FEMTIO ÅR TILLBAKA, 1940.

- Tyskarna intågade i Norge och Danmark den 9 april 1940. Norskarna gjorde i början starkt motstånd mot inkräktarna, medan danskarna tog det mera lugnt. I Norge togs makten över av Terboven och den norske Qvisling, vilka myndiga herrar mot krigsslutet miste sina liv. Terboven tog sitt liv, medan Qvisling avrättades. En mängd strider utspelades i havet utanför Norge och Sverige och förlusterna blev stora, både vad det gäller människor och materiel.
- Författarinnan Selma Lagerlöf avlider på Mårbacka i Värmland. Hon var 81 år och skrev under sin aktiva tid en mängd böcker, varav "Gösta Berlings saga", "Tösen från Stormyrtorpet" och "Körkarlen".
- Folklivsskildraren Albert Engström gick ur tiden samma år.
- Det svenska försvaret drabbades av en fruktansvärd förlust, då en färja vid Arnesjärvi i Övertorneå ämnade överskeppa ett hundratal soldater, varvid färjan kantrade och 46 män omkommo.
- Karolinernas skald, Verner von Heidenstam avlider på sitt gods, Övralid, i en ålder av 80 år.

FÖR FYRTIO ÅR TILLBAKA, 1950.

- Sveriges konung, Gustaf V, avled den 29 oktober, 91 år gammal. Han hade regerat i landet under 43 år.
- Nedbrann anläggningarna till Barhults fältspatsgruva i Hede.
- Vid Surte, nära Göteborg, inträffade ett jordras och flera hus gled ner mot älven. En människa omkom.
- Skidkungen Mora-Nisse vann årets Vasalopp för sjunde gången.
- Hagfors i Värmland blir stad på nyåret 1950.

A.C.

STÖD

*Hembygdsföreningen genom att
ingå som medlem
Årsavgift 30:— per person
Beloppet kan lämpligen insättas
på girokonto 58 23 49 - 7*

Munkedals Hembygdsförening och Fornminnesförening

- vill bland annat samla och bevara allt som är av värde och ägnat att belysa befolkningens liv och verksamhet under gången tid . . .
- vill skydda och bevara alla yttre fornlämningar inom kommunens socknar . . .
- vill arbeta för främjandet av ortens kulturhistoriska värden . . .
- vill verka för skydd åt bygdens natur och bevarande av dess särprägel åt kommande släkten . . .
- vill genom exkursioner och utfärder ge en inblick i fornminnenas stora historiska betydelse . . .
- vill samla och bevara alla slag av antika och äldre föremål såsom träarbeten, redskap, böcker, fotografier, tidskrifter m.m. att förvara i vårt museum . . .

Hjalmar Karlsson 1882—1963

En som verkligen älskade sin hembygd i Foss och angränsande områden var handlanden Hjalmar Karlsson, boende på Öbbön, där han även hade sin lilla handel, med begränsat utrymme, och en mindre kundkrets. Men butiken hade sin uppgift att fylla.

Hjalmar Karlssons stora intresse var onekligen bygden kring Torp och Kärnsjön, där han studerade både natur och djurliv. Speciellt var det fågellivet kring Kärn han ivrigt beskådade och ett antal arter hade hr Karlsson upptecknat i en handskriven bok, som finns i hembygdsföreningens ägo. I denna lilla handskrivna bok, mycket välskriven, har Karlsson upptecknat händelser och intryck från många promenader runt Kärnsjöns stränder där han njöt av den vackra naturen med alla dess skiftande nyanser, både vad det gällde den stämningsfulla idyllen som det praktfulla fågellivet i stränder, bergshyllor och hagar som sluttade mot strandremsan.

Hjalmar Karlsson var född i Torp år 1882. I sin ungdom erhöll han utbildning vid realskolan i Uddevalla och därefter vid latinläroverket i Göteborg. Sedan han genomgått dessa läroanstalter blev hr Karlsson bokhållare vid dåvarande Torps bruk. Hjalmar kunde som få beskriva en detaljerad historik över bruket och dess anställda. I tidningen Kuriren medverkade han med artiklar från brukslivet med dess vardagsliv i olika former.

Interiör av handelsboden på Carlsberg, Öbbön. Hjalmar Karlsson expedierar Elin Sahlberg och en handelsresande väntar på tur. År 1931. Foto: Selma Sahlberg

Karlsson hade ett flertal uppdrag vid sidan av sin affärsrörelse. Sålunda var han kyrkokassör i Foss fram till 1935, kommunala uppdrag saknades inte heller, han var engagerad i kommunala uppdrag och medlem i kyrkofullmäktige ett tiotal år. Hjalmar Karlsson var även ledamot av skolrådet och hade Lycke som inspektionsområde. Han hann även med att fungera som sjukassör i Svenska arbetarnes sjuk- och begravningskassa från 1909.

Affären på Öbbön öppnades 1905 av Karl-August Karlsson, far till Hjalmar Karlsson. Han hade tidigare varit mjölnare och var bördig från Häby. Karl-August Karlsson uppnådde hög ålder och blev nittio år 1947. Intet var naturligare än att sonen Hjalmar övertog verksamheten på Öbbön. Tyvärr är butiken för länge sedan nedlagd och samma är det med den närbelägna handeln på Lerberg, båda har skattat åt förgängelsen. Men minnet efter Hjalmar Karlsson lever kvar. En god och gedigen personlighet, som vann mångas aktning. En person som nogsamt upptecknade allt som rörde den vackra bygden kring Torp, dess människor och idoghet.

Vi återger här en av hans många hembygdsdikter.

Wiknerspelen 1990

PÅ MIDSOMMARDAGEN
DEN 23/6 UPPTÄDER
DEN VÄLKÄNDE SÅNGAREN
OCH UNDERHÅLLAREN

Ray Adams

PÅ HEMBYGDSGÅRDEN
Kaserna

Han ackompanjeras av
Olav Wernersen

MISSA INTE TILLFÄLLET ATT HÖRA EN AV
NORDENS BÄSTE DRAGSPELARE

Skorna för vår och sommar
finner ni hos

Stationsvägen 6, Tel. 0524/101 05

***Låt din största affär
bli din bästa affär!***

SVERIGE FASTIGHETER
FÖRENINGSBANKENS FASTIGHETSBYRÅ

Stationsvägen 6, Munkedal

Tel. 0524 - 125 55

Vid Örekilsälven

*Högt forellen hoppar
invid lummig strand,
där strömmens fågel doppar
ned sin dräkt ibland.*

*Falk på starka vingar
över stupet flyr
och i vida ringar
bort i rymden styr.*

*Över strömmens yta
tom och sprucken står
svarvad jättegryta
sedan tusen år.*

*Och i dalens svala
undangömda vrår
kan ruiner tala
om hur åren går.*

*Väna hembygdsvatten
spegla stjärnors gång;
sjung i sommarnatten
Näckens böljesång.*

*Häggen med blommande grenar
vinkar sitt avsked till dig
när du bland stubbar och stenar
skummande ilar från mig.
Ljuvt är att höra ditt brus,
väggsång som smekte mitt öra
en gång i min barndoms hus.*

Hjalmar Karlsson

Sparbanken Väst

Munkedal Centrum

Måndag & torsdag 9.00-17.30
Tisdag, onsdag, fredag 9.00-15.00

Tel 0524-120 55